ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 20.9.2007
COM(2007) 545 τελικό

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έκθεση της ΕΕ σχετικά με τη συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής

{SEC(2007)1202}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή 3
2. Κυριότερα συμπεράσματα 3
2.1. Εμπόριο 5
2.2. Περιβάλλον 5
2.3. Κλιματική αλλαγή 6
2.4. Ασφάλεια 6
2.5. Γεωργία 7
2.6. Αλιεία 7
2.7. Κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, της απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας 8
2.8. Μετανάστευση 8
2.9. Έρευνα 9
2.10. Κοινωνία της πληροφορίας 9
2.11. Μεταφορές 10
2.12. Ενέργεια 10
3. Συμπέρασμα 11

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκτός από την αναπτυξιακή συνεργασία, και οι άλλες πολιτικές έχουν ισχυρό αντίκτυπο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η έννοια της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής (ΣΑΠ) την οποία προωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει στόχο να δημιουργήσει συνέργιες μεταξύ των πολιτικών αυτών και των αναπτυξιακών στόχων ενισχύοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών ενισχύσεων. Η ΕΕ δεσμεύεται να αυξήσει σημαντικά την επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια και για το λόγο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι σχετικοί πόροι δεν θα καταστούν αναποτελεσματικοί ούτε θα σπαταληθούν εξαιτίας της έλλειψης συνοχής μεταξύ των πολιτικών.

Σκοπός της παρούσας έκθεσης[1] είναι να προβάλει την πρόοδο την οποία έχει επιτελέσει η ΕΕ για την προώθηση μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των κυριότερων πολιτικών που επηρεάζουν τις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και να εντοπίσει τα κυριότερα εκκρεμή ζητήματα που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στα προσεχή μέτρα.

Το πλαίσιο πολιτικής στο οποίο βασίζεται η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε το 2005, μέσω δέσμης μέτρων που υιοθετήθηκαν ώστε να επιταχυνθεί η υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας[2]. Οι δεσμεύσεις αυτές επιβεβαιώθηκαν στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο στην ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανάπτυξη[3].

Η παρούσα έκθεση χρησιμεύει ως βάση για την αξιολόγηση της εφαρμογής της ΣΑΠ. Θα πρέπει να συμβάλει στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού και στην τεκμηρίωση των συζητήσεων με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβανομένων του ευρωπαϊκού και των εθνικών κοινοβουλίων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ανάπτυξης καθώς και σε άλλους σχετικούς τομείς πολιτικής, με στόχο την περαιτέρω προώθηση της ΣΑΠ. Απευθύνεται τόσο στα κράτη μέλη όσο και την ΕΕ στο σύνολό της, και, συνεπώς, αναμένεται να τροφοδοτήσει τη συζήτηση και στο εσωτερικό των κρατών μελών.

2. ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όσον αφορά τους οργανωτικούς μηχανισμούς που έχει θεσπίσει η ΕΕ για τη βελτίωση του επιπέδου συνοχής των πολιτικών της με τους αναπτυξιακούς στόχους, η κατάσταση ποικίλλει:

– Η ευαισθητοποίηση στον εξωτερικό αντίκτυπο που έχουν οι άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλην της αναπτυξιακής πολιτικής έχει αυξηθεί εντός των ευρωπαϊκών οργάνων, και η σημασία της ΣΑΠ αναγνωρίζεται ευρέως, όπως πιστοποιούν οι πολυάριθμοι μηχανισμοί ΣΑΠ που έχουν δημιουργηθεί σε επίπεδο κρατών μελών, ΕΕ και Επιτροπής. Ήδη έχουν καταρτιστεί τα κατάλληλα πλαίσια πολιτικής, διαδικασίες και

---

[1] Η έκθεση βασίζεται στις απαντήσεις των υπηρεσιών της Επιτροπής και των κρατών μελών σε ερωτηματολόγιο το οποίο εστάλη τον Ιανουάριο του 2007.

[2] Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη «Συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής – επιτάχυνση της προόδου που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας» – COM(2005)134 τελικό, της 12ης Απριλίου 2005, και συμπεράσματα του Μαΐου 2005 του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων (ΣΓΥΕΣ) σχετικά με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας (Έγγρ. 9266/05).

[3] Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, οι οποίοι συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – «Η ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανάπτυξη», Δεκέμβριος 2005 (ΕΕ 2006/C 46/01).

μέσα που θα προωθήσουν τη ΣΑΠ και μένει πλέον να χρησιμοποιηθούν με συστηματικότερο τρόπο και, εν ανάγκη, να βελτιωθούν και να προσαρμοστούν βάσει της κτηθείσας πείρας.

– Στην Επιτροπή έχουν τεθεί σε εφαρμογή συναφείς μηχανισμοί, ειδικότερα οι διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις, το σύστημα αξιολόγησης επιπτώσεων και η διυπηρεσιακή ομάδα με ειδική εντολή την προώθηση τη ΣΑΠ. Στο Συμβούλιο έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος χάρη στις ενέργειες της Προεδρίας, αλλά, όπως έχουν υπογραμμίσει τα κράτη μέλη, η ΣΑΠ δεν έχει θεσμοθετηθεί επαρκώς στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η επιτροπή ανάπτυξης εντείνει την ενασχόλησή της με τη ΣΑΠ την οποία στηρίζει μέσω της δημοσίευσης εκθέσεων, των παρεμβάσεων στις ολομέλειες και άλλων συναφών δραστηριοτήτων.

– Παρά τις προσπάθειες αυτές, η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης όσον αφορά τη ΣΑΠ. Συχνά παρατηρείται έλλειψη ικανότητας, ενώ χαμηλή παραμένει η ευαισθητοποίηση μεταξύ των υπηρεσιών που δεν ασχολούνται με την ανάπτυξη. Η κατάρτιση της παρούσας έκθεσης θα μπορούσε να συμβάλει στην αναστροφή αυτής της τάσης.

– Συνολικά, τα κράτη μέλη εκτιμούν ότι η πρόοδος στον τομέα της ΣΑΠ υπήρξε μεγαλύτερη σε επίπεδο ΕΕ παρά σε εθνικό επίπεδο.

– Τα κυριότερα εμπόδια για τη ΣΑΠ είναι οι συγκρούσεις των πολιτικών προτεραιοτήτων ή οι συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών.

Πρόοδος που σημειώθηκε στην εγκαθίδρυση μηχανισμών ΣΑΠ

Μπλε: αριθμός κρατών μελών και οργάνων της ΕΕ που αναφέρουν τη ΣΑΠ σε επίσημα έγγραφα
Πορφυρό: αριθμός κρατών μελών και οργάνων της ΕΕ που έχουν θέσει σε εφαρμογή τη ΣΑΠ

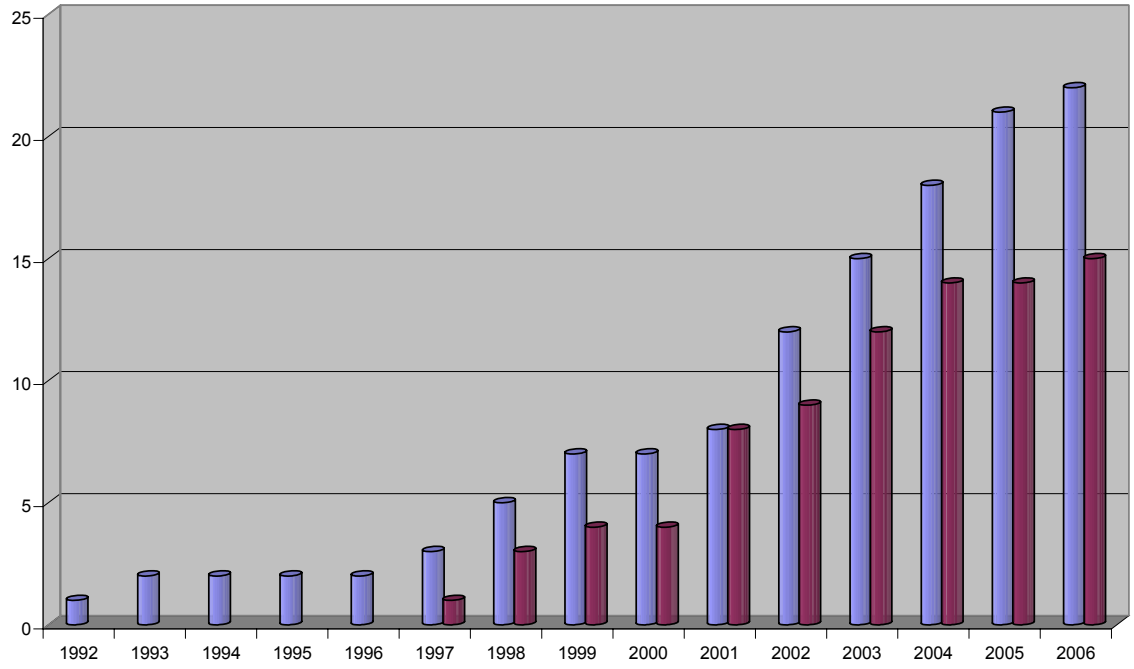

Πηγή : ECDPM, ICEI, Particip.

2.1. Εμπόριο

- Το εμπόριο αποτελεί ισχυρό φορέα οικονομικής ανάπτυξης και οι χώρες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε αυτό για την καταπολέμηση της φτώχειας. Αν και το εμπόριο δεν μπορεί από μόνο του να επιλύσει τα αναπτυξιακά προβλήματα, το άνοιγμα στο εμπόριο και η στήριξη της ικανότητας εφοδιασμού αποτελούν σημαντικές συνιστώσες κάθε συνεκτικής αναπτυξιακής στρατηγικής.
- Το υφιστάμενο στην Κοινότητα καθεστώς πρόσβασης στην αγορά είναι ήδη πολύ ευνοϊκό για τις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες, ωστόσο, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ορισμένα εμπόδια με συνέπεια το μερίδιο των φτωχότερων χωρών στο διεθνές εμπόριο να παραμένει περιθωριακό. Για να διευκολύνει την ένταξή τους στην παγκόσμια οικονομία, η ΕΕ έχει αναλάβει ορισμένες πρωτοβουλίες. Υπήρξε, για παράδειγμα, μεταξύ εκείνων που πρωτοστάτησαν ώστε να καταστεί η ανάπτυξη κεντρικό θέμα των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ και έκτοτε επιδίδεται ενεργά στην αναζήτηση θετικής έκβασης στο αναπτυξιακό πρόγραμμα της Doha. Οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης με τις χώρες ΑΚΕ, οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της διαπραγμάτευσης, εκλαμβάνονται ως μακροχρόνιες εταιρικές σχέσεις βασιζόμενες σε μια σφαιρική προσέγγιση της ανάπτυξης.
- Το Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ), η μεταρρύθμιση του οποίου εγκρίθηκε το 2005, παρέχει επίσης έκτοτε μεγαλύτερη σταθερότητα, προβλεψιμότητα και εμπορικές ευκαιρίες στους χρήστες του. Συμπληρωματικές προτιμήσεις παρέχονται, εξάλλου, στις χώρες που έχουν κυρώσει και θέσει σε ισχύ τις κυριότερες διεθνείς συμβάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα δικαιώματα των εργαζομένων και τη χρηστή διακυβέρνηση.
- Εξάλλου, η Επιτροπή βρίσκεται σήμερα στη διαδικασία αναθεώρησης των προτιμησιακών της κανόνων καταγωγής με σκοπό να τους καταστήσει απλούστερους, περισσότερο διαφανείς και εύκολους στη χρήση με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης και την πρόληψη των καταστρατηγήσεων.
- Η ΕΕ συμπληρώνει το πρόγραμμα των διαπραγματεύσεων με μέτρα βοήθειας στο εμπόριο, υποσχόμενη να αποδεσμεύει 2 δισεκατ. ευρώ ετησίως ως το 2010, ώστε να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να αξιοποιήσουν τις νέες ή τις υφιστάμενες εμπορικές ευκαιρίες, να εφαρμόσουν νέες συμφωνίες και, εν ανάγκη, να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες στον τομέα του εξωτερικού εμπορίου.

2.2. Περιβάλλον

- Τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι παγκόσμιας εμβέλειας, αλλά το εύρος τους διαφέρει αισθητά από τη μια περιοχή ή από τη μια χώρα στην άλλη. Πολλές, αν όχι οι περισσότερες, αναπτυσσόμενες χώρες απειλούνται άμεσα από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και οι φτωχοί είναι συνήθως εκείνοι που πλήττονται περισσότερο.
- Στην ανανεωμένη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη (ΣΑΑ)[4] τονίζεται ότι οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι ενισχύονται αμοιβαία, ενώ υπογραμμίζεται η σημασία συνεργασίας με εξωτερικούς εταίρους.
- Τα θετικά αποτελέσματα της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ για τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι συνήθως έμμεσα και επιτυγχάνονται μέσω δευτερογενών αποτελεσμάτων, όπως η διατήρηση της βιοποικιλότητας ή η θέσπιση μέτρων για την προστασία των καταναλωτών από τους περιβαλλοντικούς κινδύνους. Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης ένθερμα την παροχή «δημόσιων περιβαλλοντικών αγαθών» που αποτελούν αντικείμενο πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών. Εξάλλου, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη της ΕΕ

---

[4] Έγγρ. 10917/06 του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2006.

υποστηρίζουν την αποτελεσματική συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες. Η ΕΕ είναι επίσης διατεθειμένη να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να προσαρμοστούν στις μεταβολές των περιβαλλοντικών προτύπων της ΕΕ.

2.3. Κλιματική αλλαγή

- Η κλιματική αλλαγή αφορά όλες τις χώρες, αλλά οι αναπτυσσόμενες χώρες και οι φτωχότεροι πληθυσμοί θα πληγούν νωρίτερα και βαρύτερα. Ως εκ τούτου, όλες οι προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο της φιλόδοξης κλιματικής πολιτικής της ΕΕ με μακροχρόνιο στόχο τον περιορισμό της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε 2°C σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, θα ωφελήσουν άμεσα ή έμμεσα τις χώρες αυτές.
- Τα θετικά δευτερογενή αποτελέσματα των προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας και επενδύσεων σε κατάλληλες τεχνολογίες θα ωφελήσουν επίσης έμμεσα τις χώρες- εταίρους.
- Η ανάπτυξη πολιτικών για τα βιοκαύσιμα σε διεθνές επίπεδο θα έχει ταυτόχρονα θετικές συνέπειες στις αναπτυσσόμενες χώρες όσον αφορά την ικανότητα παραγωγής, αλλά και αρνητικές εάν δεν τηρηθούν τα κριτήρια βιωσιμότητας, επί παραδείγματι όσον αφορά τον βαθμό αποψίλωσης των δασών, την απώλεια της γονιμότητας του εδάφους, τη διαθεσιμότητα υδάτινων πόρων και την επισιτιστική ασφάλεια στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες να ενσωματωθούν οι ανησυχίες που γεννά η κλιματική αλλαγή στον πολιτικό διάλογο με τις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και στα προγράμματα αναπτυξιακής συνεργασίας. Η πρόταση της Επιτροπής για την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας συμμαχίας για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος μεταξύ της ΕΕ και των αναπτυσσόμενων εταίρων της, ιδίως των λιγότερο ανεπτυγμένων και άλλων ευάλωτων αναπτυσσόμενων χωρών, θα αποτελέσει αποφασιστικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

2.4. Ασφάλεια

- Αν και ο αριθμός των παγκόσμιων συγκρούσεων έχει μειωθεί, οι εσωτερικοί εμφύλιοι πόλεμοι είναι καταστροφικοί και η έλλειψη ασφάλειας παρεμποδίζει τις θεμιτές προσδοκίες των ανθρώπων.
- Η ΕΕ διαθέτει ένα ευρύ φάσμα μέσων για την ασφάλεια και την ανάπτυξη και τα τελευταία χρόνια καταβάλλει σταθερά προσπάθειες για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των δύο αυτών τομέων. Ωστόσο, η διασφάλιση της συνοχής μεταξύ της ασφάλειας και της ανάπτυξης είναι εξίσου σημαντική και δύσκολη. Σοβαρή πρόκληση αποτελούν οι διαρθρωτικές δυσχέρειες που συνδέονται με τη φύση των προβλημάτων και των καταστάσεων τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει η ΕΕ, τα διαφορετικά πλαίσια στα οποία εμφανίζονται, καθώς και η πολυπλοκότητα της θεσμικής οργάνωσης της ΕΕ ως παράγοντα της πολιτικής ασφάλειας.
- Οι προσπάθειες προσανατολίζονται σήμερα στην ένταξη αναλύσεων και ενεργειών για την πρόληψη των συγκρούσεων στα προγράμματα αναπτυξιακής συνεργασίας, στην αντιμετώπιση ευαίσθητων περιπτώσεων, στην προώθηση της διαφάνειας και της ισοτιμίας όσον αφορά τη διαχείριση των εθνικών πόρων, στην υποστήριξη προγραμμάτων αφοπλισμού, αποστράτευσης και επανένταξης, καθώς και στη μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας, ή στον έλεγχο των εξαγωγών όπλων, του παράνομου εμπορίου όπλων μικρού βεληνεκούς και ελαφρών όπλων, καθώς και ανθρώπων, ναρκωτικών και εκρηκτικών υλών.

– Καθοριστική είναι η συνεργασία με άλλους φορείς, κυρίως τα Ηνωμένα Έθνη και τον ΟΑΣΕ, περιφερειακούς οργανισμούς όπως η Αφρικανική Ένωση, και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

– Πρέπει, ωστόσο, να ενισχυθεί ο συντονισμός μεταξύ της ασφάλειας και της ανάπτυξης. Τούτο συνεπάγεται την ενίσχυση των οργανωτικών μηχανισμών της Επιτροπής και του Συμβουλίου ώστε στις αποφάσεις που λαμβάνονται στον τομέα της ασφάλειας να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη οι ανησυχίες που αφορούν την ανάπτυξη, με τη συστηματική διενέργεια αναλύσεων όσον αφορά την ασφάλεια στο πλαίσιο της ενημέρωσης και της συνδρομής για την αναπτυξιακή συνεργασία, τη βελτίωση της μετάβασης μεταξύ των διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων και τη συνέχιση της δημιουργίας και διατήρησης εταιρικών σχέσεων με τους διάφορους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, καθώς και την κοινωνία των πολιτών.

– Θα ληφθούν υπόψη συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο μελλοντικών κοινών στρατηγικών εταιρικών σχέσεων μεταξύ ΕΕ-Αφρικής ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αφρικανικής ηπείρου μέσω δέσμης οριζόντιων και πιο ολοκληρωμένων μέτρων για την ανάπτυξη και την ασφάλεια.

2.5. Γεωργία

– Η γεωργία έχει ιδιαίτερη σημασία για τις αναπτυσσόμενες χώρες και διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στην οικονομική τους ανάπτυξη, στη μείωση της φτώχειας και στην επισιτιστική ασφάλεια.

– Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει διαγράψει μακρά πορεία για να καταστήσει την Κοινή Γεωργική Πολιτική της πιο ανοικτή στα θέματα ανάπτυξης. Με μηδενικούς ή ελάχιστους δασμούς, η πρόσβαση στην κοινοτική αγορά είναι εν γένει ευνοϊκή για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί στις εξαγωγικές επιδοτήσεις, ενώ οι επιτυχημένες μεταρρυθμίσεις για την εναρμόνιση των εσωτερικών γεωργικών αναγκών με τους στόχους της ΣΑΠ έχουν αποτρέψει τη νόθευση των τιμών σε σχέση με τις εγχώριες γεωργικές επιδοτήσεις.

– Από το 2003, έχουν μειωθεί δραστικά οι εξαγωγικές επιδοτήσεις και οι εγχώριες επιδοτήσεις που νοθεύουν το εμπόριο. Ως το 2011, έτος ολοκλήρωσης των μεταρρυθμίσεων της ΚΓΠ οι οποίες ξεκίνησαν το 2003 και το 2005, περίπου το 90% των άμεσων πληρωμών της ΕΕ θα έχουν αποσυνδεθεί από την παραγωγή. Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ, η ΕΕ πρότεινε την κατάργηση ως το 2013 όλων των εξαγωγικών επιδοτήσεων και τη μείωση κατά 70% των εσωτερικών επιδοτήσεων που διαταράσσουν τις συναλλαγές.

– Η αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ προβλέπει τη στήριξη της γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης, ιδίως στην Αφρική. Σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι επίσης οι συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της συνεργασίας με τις αναπτυσσόμενες χώρες για τη θέσπιση και την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας.

2.6. Αλιεία

– Η αλιεία συνιστά σημαντική οικονομική δραστηριότητα σε πολλές παράκτιες αναπτυσσόμενες χώρες και μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην επισιτιστική ασφάλεια.

– Οι Συμφωνίες Αλιευτικής Σύμπραξης (ΣΑΣ) παρέχουν στους στόλους της ΕΕ πρόσβαση στους θαλάσσιους πόρους αναπτυσσόμενων χωρών οι οποίες δεν εκμεταλλεύονται πλήρως τους αλιευτικούς τους πόρους. Μετά τη μεταρρύθμιση της κοινοτικής αλιευτικής

πολιτικής το 2002 και 2004, βελτιώθηκε σημαντικά η συνοχή των συμφωνιών αυτών με τους αναπτυξιακούς στόχους.

– Θεμελιώδη ζητήματα είναι επίσης η ποιότητα της επιστημονικής αξιολόγησης των αλιευτικών αποθεμάτων και πλεονασμάτων, η ένταξη των θεμάτων που συνδέονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βιοποικιλότητα, ο τρόπος που χρησιμοποιούν σήμερα οι αναπτυσσόμενες χώρες τη χρηματοδοτική συνεισφορά που λαμβάνουν στο πλαίσιο των ΣΠΕΣ (Συμφωνιών-Πλαισίων Εταιρικής Σχέσης) για να αναπτύξουν τις δικές τους αλιευτικές δραστηριότητες, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται για την καταπολέμηση της παράνομης λαθραίας και άναρχης αλιείας.

2.7. Κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, της απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας

– Οι φτωχοί εργαζόμενοι αντιπροσωπεύουν το ήμισυ των φτωχών παγκοσμίως και η παιδική εργασία αφορά εκατομμύρια παιδιά. Οι προσπάθειες της ΕΕ για την προώθηση της κοινωνικής διάστασης της παγκοσμιοποίησης είναι από κάθε άποψη ευνοϊκές για τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας.

– Η προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής και της αξιοπρεπούς εργασίας αποτελεί μέρος της ατζέντας της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής και της ευρωπαϊκής συναίνεσης για την ανάπτυξη.

– Παρά το γεγονός ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν θίγονται άμεσα από την εσωτερική κοινωνική πολιτική και την εσωτερική πολιτική απασχόλησης, οι ενέργειες της ΕΕ στον τομέα αυτόν έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο μέσω δύο βασικών διαύλων. Πρώτον, η ΕΕ προωθεί τη διεθνή ατζέντα για την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης και της αξιοπρεπούς εργασίας. Δεύτερον, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η ΕΕ ενσωματώνει προοδευτικά την απασχόληση και τα κοινωνικά θέματα στον διάλογο, στα προγράμματα συνεργασίας και στις εμπορικές σχέσεις της με τις αναπτυσσόμενες χώρες και περιφέρειες.

– Η υποστήριξη της ΕΕ στο θεμιτό εμπόριο, καθώς και το σύστημα ΣΓΠ+ (Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων) αποτελούν παραδείγματα κοινοτικών ενεργειών με σημαντικά αποτελέσματα, ιδίως όταν συνδυάζονται με τα αντίστοιχα προγράμματα αναπτυξιακής συνεργασίας.

2.8. Μετανάστευση

– Έχει γίνει πλέον απολύτως κατανοητό ότι η μετανάστευση μπορεί να είναι θετική για την ανάπτυξη και το αντίστροφο. Εξ ου και η σημασία της προσπάθειας να αξιοποιηθούν οι θετικές σχέσεις και συνέργιες που υφίστανται μεταξύ των δύο αυτών τομέων πολιτικής.

– Η πρόοδος που έχει σημειωθεί στον τομέα της μετανάστευσης και της ανάπτυξης υπήρξε μέχρι σήμερα ικανοποιητική όσον αφορά την εγκαθίδρυση ενός πλαισίου πολιτικής και τη δρομολόγηση του πολιτικού διαλόγου σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, ιδίως με την Αφρική.

– Μετά τη θέσπιση ενός στέρεου πλαισίου, αυτό που απαιτείται πλέον είναι πρόοδος για τη μετουσίωση των πολιτικών προσανατολισμών, των συμφωνιών και των προγραμμάτων δράσης σε συγκεκριμένα μέτρα που θα έχουν πραγματικό αντίκτυπο. Μέχρι σήμερα, έχουν ληφθεί ελάχιστα μέτρα για να γίνουν φθηνότερα, ταχύτερα και ασφαλέστερα τα εμβάσματα, για να στηριχθεί η συνεργασία με τις κοινότητες της διασποράς και να μετατραπεί η «διαρροή εγκεφάλων» σε «κυκλοφορία εγκεφάλων», τομείς στους οποίους τα περισσότερα κράτη μέλη μόλις ξεκινούν να θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα. Ο πολιτικός διάλογος και η μελλοντική νέα στρατηγική ΕΕ-Αφρικής θα ανοίξουν τον δρόμο για τη διεύρυνση της μελλοντικής συνεργασίας.

2.9. Έρευνα

- Η ικανότητα παραγωγής, απορρόφησης και εφαρμογής νέων γνώσεων είναι ένας παράγοντας που προσλαμβάνει αυξανόμενη σημασία και καθορίζει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των σύγχρονων οικονομιών, και επίσης συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη. Παρά ταύτα, οι αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως στην Αφρική, εμφανίζουν συχνά έλλειψη των αναγκαίων ανθρώπινων και θεσμικών πόρων για να αντιμετωπίσουν τα θέματα αυτά.
- Η πολιτική έρευνας της ΕΕ συμβάλλει στους αναπτυξιακούς στόχους με δύο βασικούς τρόπους: πρώτον, στηρίζει ερευνητικά προγράμματα σε τομείς παγκόσμιου ενδιαφέροντος, περιλαμβανομένων και των αναπτυσσόμενων χωρών. Δεύτερον, με τη στήριξη ειδικών διεθνών σχεδίων συνεργασίας στα οποία συμμετέχουν ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια και άλλοι συναφείς φορείς από αναπτυσσόμενες χώρες, συμβάλλει στη δημιουργία ειδικών γνώσεων σε συνάρτηση με τις εκάστοτε συνθήκες και στην ενίσχυση της ικανότητας στον Νότο.
- Ομοίως, η Ευρωπαϊκή Διαστημική Πολιτική (ΕΔΠ) συμβάλλει στην ανάπτυξη και αποτελεί τη βάση για αυξημένη συνεργασία μεταξύ Ευρώπης και Αφρικής όσον αφορά τη χρήση των διαστημικών πόρων και την έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η πλοήγηση, η γεωσκόπηση (συγκεκριμένα η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Παγκόσμια Παρακολούθηση του Περιβάλλοντος και της Ασφάλειας), οι δορυφορικές επικοινωνίες και οι επιστήμες μπορεί να θεωρηθούν ένα οριζόντιο εργαλείο για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας.
- Το 7^{ο} πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας (2007-2013) είναι απολύτως ανοικτό σε όλες τις χώρες του κόσμου, αλλά η συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδίως των λιγότερο ανεπτυγμένων, παρεμποδίζεται λόγω ανεπαρκούς ανθρώπινου και θεσμικού δυναμικού στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας. Οι προσπάθειες των χωρών να ενισχύσουν τις ικανότητες αυτές θα πρέπει συνεπώς να στηρίζονται από την αναπτυξιακή συνεργασία σε συνέργια με άλλα μέσα και προγράμματα.
- Μια άλλη πηγή ανησυχίας από την άποψη της ανάπτυξης είναι η επίπτωση που έχει στον τομέα της "διαρροής εγκεφάλων" η πολιτική έρευνας της ΕΕ, η οποία προσελκύει στην Ευρώπη ερευνητές υψηλού επιπέδου. Για να αντιμετωπίσει το θέμα αυτό, η Επιτροπή συνεχίζει το σύστημα των «διεθνών υποτροφιών επανένταξης» στο πλαίσιο της δράσης Marie Curie ώστε να επιτρέψει στους ερευνητές που επιστρέφουν στη χώρα τους να συνεχίσουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες.

2.10. Κοινωνία της πληροφορίας

- Η τεχνολογία της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) μπορεί να γίνει αποτελεσματικό εργαλείο ανάπτυξης, μέσω της προώθησης της ανταγωνιστικότητας, της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής προόδου, και της διάνοιξης νέων διαύλων για την ελεύθερη ροή ιδεών και σκέψεων που μπορούν να προωθήσουν τη δημοκρατία, την ελευθερία του λόγου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των λαών. Η ΤΠΕ μπορεί, ωστόσο, να συμβάλει και στη διεύρυνση του χάσματος μεταξύ βορρά-νότου, καθώς και στη δημιουργία μιας κοινωνίας δύο ταχυτήτων στον τομέα της πληροφορικής.
- Η προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας στις αναπτυσσόμενες χώρες προϋποθέτει μια ισορροπημένη προσέγγιση, η οποία θα συνδυάζει, αφενός, ιδιωτικές επενδύσεις στις υποδομές ΤΠΕ και, αφετέρου, κυβερνητικά μέτρα με σκοπό τη δημιουργία ενός ευνοϊκού ρυθμιστικού περιβάλλοντος και την εξοικείωση της κοινωνίας και του εργατικού δυναμικού με τις ΤΠΕ.

– Θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω ο πολιτικός διάλογος και να στηριχθεί η δημιουργία ικανότητας. Θα πρέπει επίσης να διευρυνθεί η πρόσβαση στα δίκτυα έρευνας και εκπαίδευσης και να ευνοηθεί η συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στο 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην υποσαχάρια Αφρική.

2.11. Μεταφορές

– Η παροχή μιας αποτελεσματικής και αποδοτικής υποδομής μεταφορών είναι ουσιαστική για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας και αποτελεί στοιχείο-κλειδί για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Η προώθηση βιώσιμων μεταφορών συνιστά, συνεπώς, σημαντική πτυχή των προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ η οποία καλύπτει όλα τα μέσα μεταφοράς, καθώς και τις υπηρεσίες που εξασφαλίζουν την καλύτερη διακίνηση αγαθών και προσώπων.

– Η εσωτερική πολιτική μεταφορών της ΕΕ επηρεάζει τις αναπτυσσόμενες χώρες με δύο τρόπους: πρώτον, μέσω της δράσης της ΕΕ εντός των διεθνών οργάνων για τον καθορισμό διεθνών προτύπων, τις αεροπορικές συμφωνίες, ή τη συνεργασία σε διεθνή σχέδια όπως το Galileo. Δεύτερον, μέσω της πολιτικής της ΕΕ για την ανάπτυξη υψηλών περιβαλλοντικών και κοινωνικών προτύπων, καθώς και προτύπων ασφαλείας και προστασίας εφαρμοζόμενων στα αεροσκάφη, τα πλοία και τα χερσαία οχήματα που εισέρχονται στο έδαφός της, καθώς και στους δικούς της στόλους.

2.12. Ενέργεια

– Η ηλεκτροδότηση και η διαθεσιμότητα καθαρών καυσίμων για το μαγείρεμα θα μπορούσαν να βελτιώσουν αισθητά τις συνθήκες υγιεινής, καθώς και το βιοτικό επίπεδο των δύο δισεκατομμυρίων ανθρώπων παγκοσμίως που βασίζονται στα παραδοσιακά βιοκαύσιμα για το μαγείρεμα και δεν έχουν πρόσβαση σε σύγχρονες υπηρεσίες ενέργειας[5].

– Η ΕΕ έχει αναλάβει διάφορες σημαντικές πρωτοβουλίες για να στηρίξει την παροχή κατάλληλων, προσιτών και βιώσιμων υπηρεσιών ενέργειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι πιο αξιοσημείωτες είναι η πρωτοβουλία της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας για την εξάλειψη της φτώχειας και την αειφόρο ανάπτυξη, η εταιρική σχέση ΕΕ-Αφρικής για τις υποδομές και η εταιρική σχέση ΕΕ-Αφρικής για την ενέργεια.

– Η νέα «ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη»[6], η οποία έχει στόχο να εξασφαλίσει βιώσιμες, ασφαλείς και ανταγωνιστικές πηγές ενέργειας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, έχει επίσης σκοπό να ενοποιήσει τις ευρωπαϊκές πολιτικές στον τομέα της ενέργειας, προς όφελος όλων. Οι αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως στην Αφρική, θα ωφεληθούν από τις προσπάθειες της ΕΕ για τη διαφοροποίηση της προμήθειας ενέργειας και για την ανάπτυξη τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας βασιζόμενων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

– Η αντιμετώπιση οριζόντιων θεμάτων όπως το περιβάλλον, η κλιματική αλλαγή και η πρόσβαση των φτωχών στις υπηρεσίες ενέργειας, περιλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών, είναι καθοριστική για τη συνολική επιτυχία των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται στις αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα της ενέργειας.

---

5 The World Energy Assessment: Overview - 2004 Update', UNDP (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών), UNDESA (Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών) και Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας. Βλ.: http://www.undp.org/energy/weaover2004.htm

6 COM(2007) 1 τελικό της 10ης Ιανουαρίου 2007.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Όλοι οι τομείς πολιτικής που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση έχουν επιπτώσεις στην οικονομική, κοινωνική και στην περιβαλλοντική ή πολιτική κατάσταση, καθώς και στις προοπτικές των αναπτυσσόμενων χωρών.

Ακόμη και οι πολιτικές οι οποίες θεωρείται ότι άπτονται της εσωτερικής πολιτικής, όπως η κοινωνική πολιτική ή η πολιτική μεταφορών, μπορούν να επηρεάσουν, θετικά ή αρνητικά, τις αναπτυξιακές διαδικασίες. Η επίδρασή τους εξαρτάται από το παγκόσμιο πλαίσιο και από τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα. Επί παραδείγματι, η κλιματική αλλαγή και η ενέργεια καθίστανται μείζονες προτεραιότητες όχι μόνο στο εσωτερικό της ΕΕ αλλά και σε μια αναπτυξιακή προοπτική. Εξάλλου, στο μέλλον θα εντείνεται η σημασία της πολιτικής της ΕΕ για την προώθηση των κοινωνικών αξιών σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο λόγω της μεταβαλλόμενης ισορροπίας δυνάμεων στη διεθνή σκηνή.

Η παρούσα έκθεση επιβεβαιώνει, συνεπώς, τη σημασία της παρακολούθησης ολόκληρου του φάσματος των τομέων πολιτικής από τη σκοπιά της ΣΑΠ. Εξάλλου, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν καλύτερα ορισμένοι τομείς με σημαντικό δυναμικό ανάπτυξης, όπως η ΤΠΕ και η έρευνα.

Για καθένα από τους δώδεκα εξετασθέντες τομείς πολιτικής, εντοπίστηκαν τομείς στους οποίους θα ήταν δυνατή μεγαλύτερη συνέργια με την αναπτυξιακή πολιτική. Σε ιδιαίτερα ευαίσθητους τομείς, όπως η μετανάστευση ή η ασφάλεια, η προώθηση των ευρωπαϊκών συμφερόντων και ο προσδιορισμός των ιδίων προβλημάτων των χωρών-εταίρων πρέπει να είναι ισορροπημένα, με στόχο την εξεύρεση λύσεων προς όφελος όλων.

Γενικά, η ΕΕ έχει λάβει συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση του επιπέδου της ΣΑΠ. Βελτίωσε για το σκοπό αυτό τους οργανωτικούς μηχανισμούς της, σε επίπεδο κρατών μελών, Συμβουλίου και Επιτροπής. Η σύνταξη της παρούσας έκθεσης συνέβαλε από την πλευρά της στην ευαισθητοποίηση των αρμόδιων για την εσωτερική πολιτική υπηρεσιών όσον αφορά τις επιπτώσεις της πολιτικής τους στον τομέα της ανάπτυξης.

Από άποψη, ωστόσο, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, η σημειωθείσα πρόοδος υπολείπεται των επιδιώξεων που καθορίζονται στην ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανάπτυξη. Η ευαισθητοποίηση και οι γνώσεις παραμένουν ανεπαρκείς. Περιορισμένη παραμένει και η συμμετοχή παραγόντων πέραν της αναπτυξιακής κοινότητας, τόσο εντός των οργάνων όσο και στην κοινωνία των πολιτών και στον ιδιωτικό τομέα.

Απαιτείται συνεχής πολιτική δέσμευση υψηλού επιπέδου ούτως ώστε να γίνουν πραγματικότητα οι συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυση της συνοχής, της αποτελεσματικότητας και της προβολής της «Ευρώπης στον κόσμο»[7]. Αυτό προϋποθέτει μεγαλύτερη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι η ανάπτυξη και η μείωση της φτώχειας είναι εν τέλει προς το συμφέρον της ίδιας της Ευρώπης.

Πιο συγκεκριμένα, τα κυριότερα εκκρεμή θέματα που προκύπτουν από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο είναι τα εξής:

– η επανεξέταση και η βελτίωση των διαδικασιών του Συμβουλίου (όπως υπογράμμισαν τα κράτη μέλη),

---

[7] COM(2006) 278 της 8ης Ιουνίου 2006 «η Ευρώπη στον κόσμο — Πρακτικές προτάσεις για μεγαλύτερη συνοχή, αποτελεσματικότητα και προβολή» και συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2006.

– η εντατικοποίηση και η ενσωμάτωση της ΣΑΠ στις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές συνεργασίας,

– η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών,

– η καλύτερη χρήση της διαδικασίας αξιολόγησης επιπτώσεων,

– η βελτίωση της λειτουργικότητας του κυλιόμενου προγράμματος εργασίας για τη ΣΑΠ.

Υπάρχουν επίσης ακόμη ορισμένες δυνητικές σχέσεις που θα μπορούσαν να διερευνηθούν περαιτέρω. Πρέπει να ενισχυθεί ο διάλογος με τις αναπτυσσόμενες χώρες σχετικά με τις επιπτώσεις των άλλων πολιτικών της ΕΕ πέραν της αναπτυξιακής βοήθειας, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και παγκοσμίως. Η διαδικασία κατάρτισης εγγράφων εθνικής στρατηγικής παρέχει ένα πλαίσιο εντός του οποίου η Επιτροπή και τα κράτη μέλη μπορούν να αναπτύξουν παρόμοιο πολιτικό διάλογο. Η σημασία της προσέγγισης της ΣΑΠ για τις πολιτικές των αναπτυσσόμενων χωρών θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη, δεδομένου ότι στους περισσότερους τομείς πολιτικής οι θετικές επιπτώσεις των πολιτικών της ΕΕ εξαρτώνται από τις παράλληλες προσπάθειες που αναλαμβάνουν οι χώρες-εταίροι. Σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η συμπερίληψη της ΣΑΠ στην υπό εκπόνηση νέα κοινή στρατηγική ΕΕ-Αφρικής.